

8 de desembre 1962

UAB (U)

Universitat Autònoma de Barcelona  
Biblioteca d'Humanitats

Pere, Rosa, Moutit, Glòria i Tessa estimadíssims!  
ahir, finalment, vam tenir notícies vostres! Després parlarem de  
les dues cartes, signades Pere i Rosa, però ara deixem-nos dir que,  
paradoxal o no, s'han perdut cinc de les vuit cartes! La danera que  
vam rebre venia de la Corunya i encara no sabem quin era el número  
del carrer del Comte d'Egara on anàvem a viure. Podíem escriure dient  
en el sobre "senyor Calders, domicili conegut? Mai! I menys sabent  
ara que Sant Cugat està ple de Calders. Com endevinam si Comte d'Egara  
és llarg com Candelarita o curt com la Reforma? Necessitàvem saber  
aquest número disset per escriure-us, donar-vos fe de vida i escapar sobre  
la vostra i atenuar, encara que fos una mica, la densa i terrible empo-  
rança que ens aplanava tots. Ja en parlarem, d'aquest buit que ha quedat.  
Vulgues o no, hi anirem a parar moltes vegades al llarg de la carta. N'ha  
d'ésser l'inevitable leit motiv.

Recapitulem: som a Veracruz, el vespre fatal. Estiguem d'acord  
en què cap mena de comiat no és tan impressionant com el de la gent  
que se'n va en vaixell. L'escenografia és terrible. I també n'és la man-  
tra interminable. Als aeroports i a les estacions tot s'enllesteix ràpidament.  
El vaixell trija i, el que és pitjor, es delecta en la trianga. Remolcats  
cops de sirena, llumetes estel traïen Corona en la canoa del màtic. El  
"Covadonga" na cap endavant, ara cap endarrera... I vosaltres, en ell port,  
cada vegada més torrossos per la distància i les llàgrimes. No, definitivament:  
"si me han de matar mañana..."

No sé com vanen passar la primera nit a bord. Però si voleu saber com  
es passa la primera nit a terra... Vam córrer, des de cal Zamudio, a  
obrir finestres per tal de donar un darrer cop d'ull al "Covadonga". Ens  
imaginàvem que encara us veuríem, petitets, petitets, tots cinc anegats  
a la barana. Però no es veia res de res. El bloc del vostre vaixell l'ocupava

2) aquella nau sueca que se n'anava llavors. El "Corvadanya" havia desaparegut en la tenebra. Quina gran cosa, el noctalye! Càlcul (2012/2)  
UNB  
Universitat Autònoma de Barcelona  
Biblioteca d'Humanitats

Vàrem fer el viatge de tornada ensopidíssims. Jo anava al davant, el cotat d'en Sors, i la Lluïsa al seient de darrera. Cada vegada que ens miràvem intercanviàvem aquells somriures que es fan per despiritar. I després, arribats a Mèxic, el buit, cada vegada més gran i més dens. "On deuen ésser, ara?". "Què deuen fer?". Aquestes preguntes han sorgit desenes de vegades. Qualsevol les ha formulades. En el dinar, prop de la xemeneia (a San Mateo les nits són fredes; l'encenem tant pel fred com per l'espectacle), en el moment més impensat. Dinant, la Mònica un dia va tenir una anecada espontània: "Jo estimo molt els cosinets: el Montit, la Tessa i la glòria. I la tieta i l'oncle!". Després, ens ha preguntat moltes vegades que quan anirem a Catalunya. Nosaltres també ens ho demanem sovint. Però la Catalunya de la Mònica és més accessible: ella s'imagina com un poble proper, on s'hi pot anar un dia qualsevol amb el cotxe, o amb un vaixell. "Per què no anem demà a Catalunya?". I també nosaltres ens ho preguntem plantejant així. Per què no demà?

Ens costaria una mica més. Però la decisió està ben presa, inexorablement presa. Ara més que mai. Perquè vosaltres ja hi sou; perquè les vostres cartes ariven el desig; perquè allò és el que angoixem, el que ens vivifica. Tota la nostra vida a Mèxic ha estat provisional. Ara, d'ençà que sou fora, fins la nostra casa sembla una tenda de campanya. Dona la sensació que només cal deslligar les estagues!

Fem balanç del que tenim en el demà i e'haveu: He acabat un cinemànt d'animació - tècnica Físcher - per a un refec que produeix la Coca-Cola. Estic ple d'esperances. Si la profecia de Jorge Barbaquano s'acomplix, en filmarem una mila. Ací hi ha la clau de l'alliberament: quan reuneixi trenta o quaranta mil pesos, guillem. Calia

3) que endeguéssim els nostres papers, oi? Ja estan! Ja ho tenim tot  
arraigat. Dic tot.

Seguix el balanç: la Mireia i la Gràcia han parat l'any  
escolar. (També els altres). La Mireia és batxillera en filosofia, i la  
Gràcia batxillera a seques. La Mireia vol estudiar a França. S'ha inscrit  
a la Universitat d'aquí perquè hi ha molts mesos de diferència entre  
els anys escolars de Mèxic i d'Europa. Però hem decidit enviar-  
la a França de seguida que comencin els cursos. Pensa en el sud  
de França (Tolosa, Montpeller, potser Bordes) però això no  
m'inquieta gens. La veurieu vosaltres molt més sovint que nosaltres.  
La Gràcia vol anar als Estats Units. Ja coneixen la independència del  
seu caràcter. No desitja seguir cap carrera i la il·lusiona una professió  
artística. Ceràmica, sembla. Però tot el que es refereix a Brasil la ve  
a mi és confús, perquè és més retrata que cap altre. La glòria i el  
Raïxa petusen per anar a Catalunya. Ahir, a casa d'Arcadi, quan  
la Llúcia llegia en veu alta les vostres cartes, tots teníem ulls espurnejants.  
Quan escoltàvem la vostra redescoberta de Barcelona, vaig mirar una d'ell  
la Mireia: estava impressionadíssima. Com tots nosaltres, doncs!

Ahir les coses van anar així: l'Arcadi va venir a Tele Revista,  
a veure el meu cineminiut "Fanta". Li va agradar però, com d'hàbitud,  
va ésser exigent en els comentaris. En Carlos Velo i l'Espejo, que tenen  
la xiripa de no ser germans meus, van ésser molt més vehements. Va  
dir-me que la Maria Teresa li havia dit que tenia carta vostra. Vaig  
pensar demanar-li que me la llegís per telèfon, però després va  
semblar-me millor veure-la i llegir-la. Vaig anar a San Mateo al  
vespre i amb la Llúcia tornarem al D.F., a ca l'Arcadi, on actua-

4) ment. Ens hi esperava la Mireia. I, com deia abans, la Mireia  
va llegir-vos en veu alta, per a tots. Tots vull dir la Maria  
Teresa, el Mon, la Mireia i jo. Allí, prop del piano, en l'escenari  
dels nostres combats escaquístics.

Però torno al balanç, ara respecte d'Arcadi. Està treballant en  
estudi cinematogràfic estupefacte a l'avinguda Universitat. Vaig anar-hi  
amb ell dissabte passat no l'altre. La meua reserva mental era que  
allò constituïa un lligam més estret amb Mèxic. Però l'Arcadi va  
fer-me l'esbós d'una teoria de gran abast: l'estudià Mèxic és  
el pas per al mateix negoci a Catalunya. S'ho imagina una mica  
enfil Jules Verne, a base de viatges freqüents d'anada i tornada. No  
l'entenc del tot i mai no pots profunditzar-hi. Sempre toques amb  
una paret al final. I presents que la paret és una massa autòctona.  
Tot és tan contradictori! Mai no té dimens, el son es exige, però els  
estudis aquests valen un dineral. Com s'ho fa? Misteri! Ell veu que  
el negoci d'aquest estudi l'hauríem de fer junts. Però no determina res.  
Com? Associant-me amb ell? Com a empleat? No es pot endevinar.  
Conseqüència: no m'ho prenc au sérieux i la meua àncora segueix sent  
Tele Revista i els Barbachano. Avui se m'ha ocorregut posar-lo en contacte  
amb Jaime Muñoz de Baena. Vol sortir de l'imperi Barbachano perquè,  
després d'haver-los triplicat les vendes, no li volen donar accions de la  
companyia. Si s'associava amb l'Arcadi el feia ric en quatre dies.  
Es farien. Dilluns intentaré posar-los en contacte.

Fixeu-vos que vaig donant voltes a la sèma. L'eix és el mateix,  
únic i invariable: la tornada. Com ho farem? He d'esperar que  
el temps m'ajudi. I el temps, donada la meua impaciència, és el  
meu enemic.

Vaig passar per Emilio Cartellan i el subconscient va pitjar el  
fre del cotxe. Us juro que vaig buscar amb la mirada la glòria i

5) la Tena! No hi tornaré a parar, paraula! Ara en tenc un retrat. Per què no ens veiem més sovint? De vegades quedem reduït als diumenges. I molta vegada ni diumenges!

Però tornarem a jugar a escacs, a Sant Cugat o on sigui. No hi renuncio! Mai no he derivat amb tanta vehemència treure la rifa o assaltar un banc! Vull diners i marxar tot seguit! M'emporto. Emporto rosaltres. Emporto Catalunya i el caner del bisbe, el port de Barcelona i el senyor Culleretes, el Xarrusco de Vilanova i la font del caner de Girona cantonada amb València. Tot. I us tinc una enveja sinistra. Jo també vull anar a veure Jamarit 102, i el caner Ampel, i Manresa, i Cervera, i Lleida, i els llocs on hi havia el font. I vull anar al Montseny i baixar de Sant Miquel al poble, com vaig fer la darrera vegada que vaig veure la Glòria, algats els peus per les pelles seques! I emporto el cementiri i vull parar i retrobar la tomba de la mare i el Reimón, <sup>on</sup> ~~que~~ fa exactament 35 i 25 anys que hi són! Si, Pere i Rosa optimadíssims: no necessito res per a convèncer-me! Estic tan aplanat que puc entrar a casa per sota la porta.

Pere: tu ets, de nosaltres, el més tímid i menys emprenedor en el sentit mexicà d'aventado. Perquè, simplement, ets el més profundament creador. Tu, que ets qui toques més de peus a tena, ens poses no obstant l'exemple. Vas ésser el primer d'anibar a cal senyor Guix, el primer en sortir de Tolosa i el primer en anibar a la ciutat de Mèxic. I ens vas medir, is clar, en la tornada a Catalunya. Escateix el perquè i dona-me'n el tret. Potser hi ha una recondita fórmula màgica dintre teu. I potser si la coneixem

6) tot es tornaria senzill. Què cal fer? Desitjar-ho amb l'ànima?

Cal 10612(6)  
UTB  
Universitat Autònoma de Barcelona  
Biblioteca d'Humanitats

Si fos això sol ja estaríem a bord del "Covadonga".  
No amb un xin postal (com quan vaig venir de Saltillo) ni  
amb estímul (que ja el tinc amb encreix). Hi deu haver alguna  
cosa, que només intueixo. Analitza'm. Desobreix el que jo no  
sé veure. Socors!

Si és possible que en el paper sentiu la intensitat de l'abraçada,  
ad la teniu!

Ànima

Estimats tots,

Quin pes ens hem tret de sobre!  
Ja pensàvem de fer-ho: q. no us agradava,  
q. no hi havia adaptació possible, q. havien  
tingut una gran decepció... i q. no sabien  
com dir-nos-ho.  
No sabem pas el bé q. ens heu fet amb les  
vostres dues cartes.

Us estíem a tots més q. mai, per tant rebem  
una abraçada fortíssima de la

Ànima